

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

54-1

BRNO 2013

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis
Peer-reviewed journal

Ročník 54
Volume 54

Číslo 1
Issue 1

Předseda redakční rady Head of editorial board	Pavel Kouřil
Redakční rada	Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski, Alexander Ruttkay, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veliačik
Odpovědný redaktor Editor in chief	Petr Škrdla
Výkonná redakce Assistant Editors	Jiří Juchelka, Soňa Klanicová, Šárka Krupičková, Olga Lečbychová, Ladislav Nejman, Rudolf Procházka, Stanislav Stuchlík, Lubomír Šebela
Technická redakce, sazba Executive Editors, Typography	Alice Del Maschio
Software Software	Adobe InDesign CS5
Fotografie na obálce Cover Photography	Putna kultury s MMK nalezená v Popůvkách u Brna (okr. Brno-venkov) Moravian Painted Ware culture vessel found at Popůvky u Brna (Dist. of Brno-venkov)
Adresa redakce Address	Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i. Královopolská 147 612 00 Brno IČ: 68081758 E-mail: pv@arub.cz Internet: http://www.arub.cz/prehled-vyzkumu.html
Tisk Print	Azu design s.r.o. Bayerova 805/40 602 00 Brno

ISSN 1211-7250

MK ČR E 18648

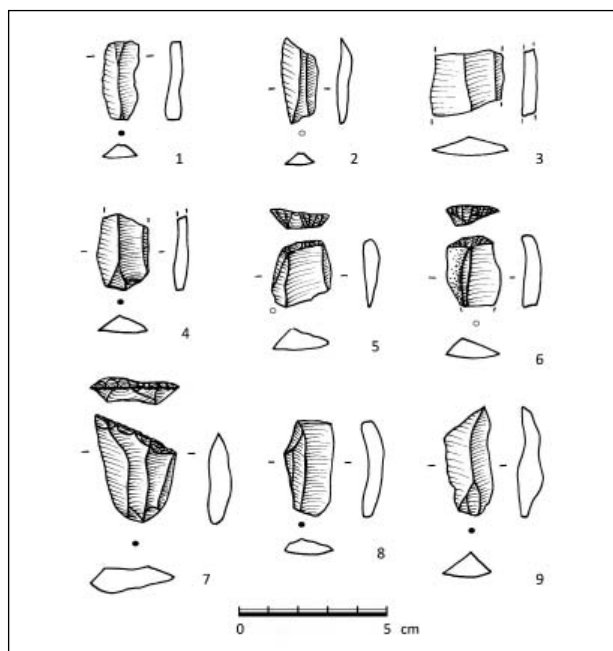
Vychází dvakrát ročně

Vydáno v Brně roku 2013

Náklad 400 ks

Časopis je na seznamu neimpaktovaných recenzovaných periodik vydávaných v ČR.

Copyright ©2013 Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i. and the authors.

Obr. 22. Tvořihráz (okr. Znojmo). Výběr štípané kamené industrie. Kresba J. Bartík.

Fig. 22. Tvořihráz (Znojmo Dist.). Selection of chipped stone industry. Drawing by J. Bartík.

drobné vodoteče tekoucí pod svahem se nalézá asi 150 m jihovýchodně od zjištěného osídlení.

V této poloze bylo nalezeno dohromady 25 kusů keramiky. Keramická hmota byla takřka výhradně hrubozrná. Soubor tvoří především blíže neurčitelné výdutě. Rozpoznán byl pouze jeden fragment dna a zaoblený okraj (obr. 21: 2) z hrncovité nádoby, okraj masivní naběračky a část nožky a dna z mísy na nožce (obr. 21: 5). Plastickou výzdobu (obr. 21: 4) reprezentuje jediný visle protáhlý výčnělek (02), který je charakteristický spíše pro starší stupeň kultury s MMK (srov. Koštuřík 1979, 54).

Nálezy opět doplňuje štípaná kamenná industrie (3 ks). Zastoupena je čepel (obr. 22: 8), amorfní fragment s kůrou a masivní korový ústěp hrotitého tvaru. Ústěp byl pravděpodobně využit jako nástroj, čemuž by nasvědčovalo výrazné opotřebení jedné z hran a špičky artefaktu. V surovinovém spektru byl zjištěn rohovec typu Krumlovský les, varieta I i II a křemičitá zvětralina serpentinitu typu plazmy.

Pokračování prospekci lokalit na katastru obce Tvořihráz je plánováno i na rok 2013. Prioritním cílem je zpřesnění lokalizace těchto sídlišť za účelem snažší interpretace jejich vzájemného vztahu a také získání chronologicky citlivějšího materiálu umožňující jejich přesnější dataci.

Průzkum katastru proběhl v rámci projektu OP VK CZ.1.07/2. 3.00/09.0187 „Vzdělávání v moderních metodách archeologické praxe“.

*Martin Kuča, Jaroslav Bartík, Josef Jan Kovář,
Barbora Kostihová, Jakub Matoušek,
Alžběta Čerevková, Soňa Krolllová.*

Resumé

Tvořihráz (Znojmo Dist.). „Za oříšky“, „Za ovčárnou“. Neolithic. Moravian Painted Ware Culture. Surface Survey.

Literatura

Koštuřík, P. 1979: *Neolitické sídliště s malovanou keramikou u Jaroměřic n. R.*, Studie Archeologického ústavu Československé akademie věd v Brně, VII/1, Praha: Academia.

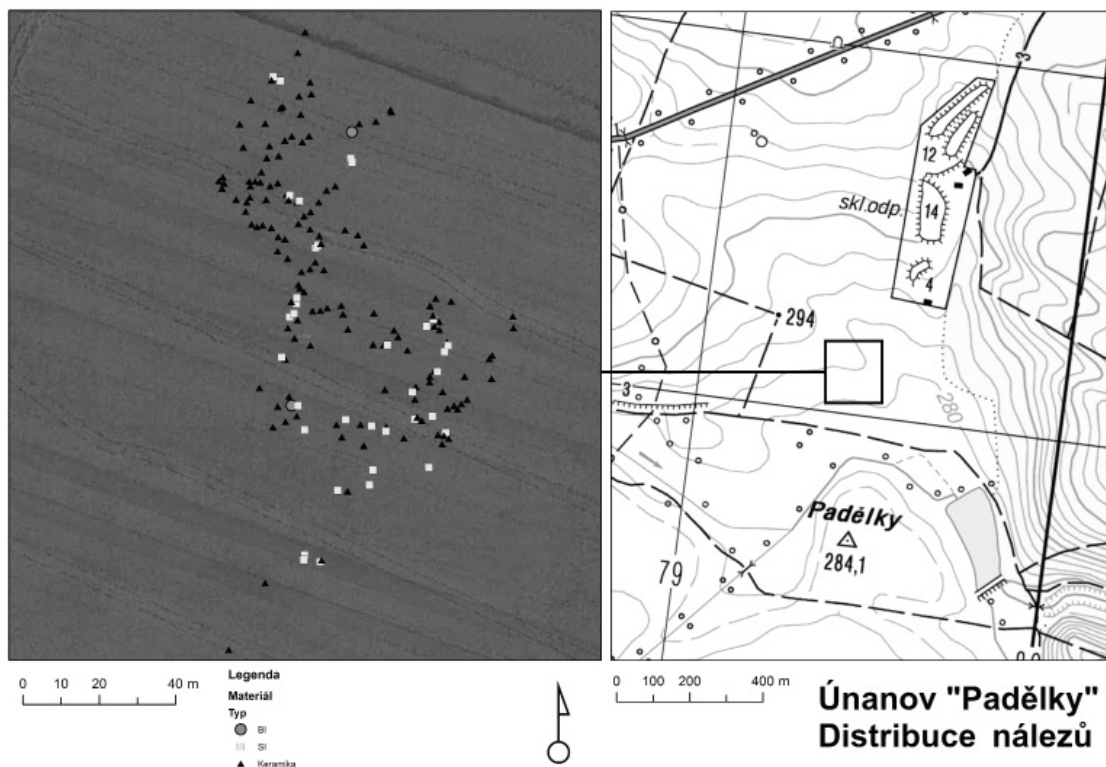
ÚNAVOV (OKR. ZNOJMO)

„Padělky“. LnK, VpK, MMK. Sídliště. Povrchový průzkum.

V průběhu let 2011 a 2012 byl v rámci výuky Ústavu archeologie a muzeologie FF MU v Brně proveden opakovaný povrchový průzkum polykulturní lokality v trati „Padělky“, poloha I (ozn. viz Nejedlá 2012, 107), ležící na mírném jihovýchodním svahu nad levým břehem říčky Únavovky, asi 850 m severozápadně od polykulturního pravěkého hradiska Deblínek a asi 350 m severoseverozápadně od neolitické lokality „Padělky“, poloha IV, objevené M. Vokáčem (Nejedlá 2012, 107). Novými prospekciemi tohoto dlouhodobě známého (Podborský, Vildomec 1968, 8), ale dosud nezkoumaného pravěkého sídliště, které je kontinuálně destruováno recentními zemědělskými aktivitami, byla získána reprezentativní kolekce kamenných a keramických artefaktů, jejíž podrobná analýza je připravována do tisku (Kuča et al., v přípravě). Nálezy byly georeferencovány pomocí GPS přijímačů Trimble Geoexplorer 6000 GeoXH a Trimble Nomad (systém WGS-84), což umožnilo mj. dokumentovat plošnou distribuci nálezů (obr. 23).

Prospekciemi lokality byl získán početný keramický materiál, dále štípaná i broušená a také ostatní kamenná industrie. Většina keramických fragmentů náleží staroneolitické kultuře s lineární keramikou (LnK), z nichž pouze dva fragmenty lze blíže datovat do fáze IIa či IIb podle typologie Z. Čižmáře (1998, 112-118). Tři keramické zlomky ze středního neolitu lze rámcově datovat do III. stupně kultury s vypíchanou keramikou (VpK). Soubor doplňují ještě dva keramické fragmenty s pozůstatky rýsované výzdoby náležející kultuře s moravskou malovanou keramikou (MMK), zřejmě fázi Ib.

Kolekce štípané kamenné industrie čítá celkem 165 kusů. V surovinovém spektru jasně převažuje rohovec typu Krumlovský les – varieta I a varieta II, významnější podíl pak mají i křemičitá zvětralina serpentinitu typu plazma, silicit glacienních sedimentů a rohovec typu Olomučany. Ojedinele se objevuje i silicit krakovsko-čenstochovské jury, radiolarit typu Szentgál, křídový rohovec/spongolit, plattensilex typu Arnhofen, krystalovaný křišťál a blíže neurčená červenofialová zvětralina. U několika exemplářů nebylo možno surovinu blíže určit. Osm kusů je lehce patinováno a může naznačovat starší antropogenní epizodu na lokalitě či v jejím okolí.

Obr. 23. Únanov (okr. Znojmo), „Padělky“. Plošná distribuce artefaktů v poloze „Padělky I“.

Fig. 23. Únanov (Znojmo Dist.), „Padělky“. An areal distribution of artifacts at the site „Padělky I“.

Kategorie broušené kamenné industrie je zastoupena 16 exempláři. Mezi surovinami jednoznačně dominuje kvalitní metabazit typu Jizerské hory, dále je zastoupena i zelená břidlice typu Želešice a ojediněle lokální amfibolit. Většinu kolekce lze datovat do staršího a středního neolitu, tedy do kultury s LnK a VpK. Do skupiny ostatní kamenné industrie pak náleží čtyři kusy, zhotovené z metabazitu typu Jizerské hory, rohovce typu Krumlovský les – varieta I a křemene či křišťálu lokální proveniencí.

Fragmenty středověkých keramických nádob, jejichž přítomnost byla na lokalitě rovněž detekována, lze rámcově datovat do vrcholného až pozdního středověku. Ojedinělé nálezy z tohoto období představují běžnou produkci kuchyňské keramiky a bezpochyby souvisejí s původně středověkou vsí Únanov, kdy zkoumaná lokalita ležela asi 1,4 km východně od tamního původně gotického kostela sv. Prokopa.

Průzkum lokality proběhl v rámci projektu OP VK CZ.1.07/2. 3.00/09.0187 „Vzdělávání v moderních metodách archeologické praxe“.

Martin Kuča, Jakub Matoušek, Josef Jan Kovář, Jaroslav Bartík, Alžběta Čerevková, Soňa Krollová, Barbora Kostihová, Pavel Nikolajev

Literatura

Čižmář, Z. 1998: Nástin relativní chronologie lineární keramiky na Moravě. *Acta Musei Moraviae, sci. soc.* 83, 105–139.

Kuča, M., Matoušek, J., Bartík, J., Kovář, J., Čerevková, A., Krollová, S., Kostihová, B., Nikolajev, P. v přípravě: Neolitická lokalita Únanov – „Padělky“ (okr. Znojmo).

Nejedlá, A. 2012: Terénní prospekce lokalit s moravskou malovanou keramikou na Znojemsku. In: J. Peška, F. Trampota, (eds.): *Otázky neolitu a eneolitu 2011*, Mikulov: Regionální muzeum Mikulov, 107–116.

Podborský, V., Vildomec, V. 1968: Výzkum neolitického a halštatského sídliště v „Sutnách“ u Kyjovic (okr. Znojmo). *Přehled výzkumů 1967*, 8–11.

Resumé

Únanov (Znojmo Dist.), site „Padělky“. Neolithic: Linear Pottery culture, Stroked Pottery culture, Lengyel culture. Settlement. Surface survey.

ÚNANOV (OKR. ZNOJMO)

„Na rudě“. Neolit - LnK, MMK. Sídliště? Povrchový průzkum.

Během povrchové prospekce povodí říčky Únanovky (Matoušek et al., v tisku) byly nalezeny artefakty pravěkého staří na katastru obce Únanov, v poloze „Na rudě“ (obr. č. 24). Tato poloha se nachází severně od intravilánu obce po pravé straně silnice Únanov - Plaveč. Souřadnice (S-JTSK) středu lokality jsou: - 640 788, - 1 187 914. Byla nalezena nepočtená keramika, kterou lze datovat do